

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2012. február

- kivonat -

A Vidékfejlesztési Minisztérium
megbízásából készítette a

VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai Intézet

Hidrológiai koordinációs és állapotértékelési
Osztály

és az

Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság

VITUKI
BUDAPEST

ATKÖVIZAS

Budapest, Szeged
2012. február 6.

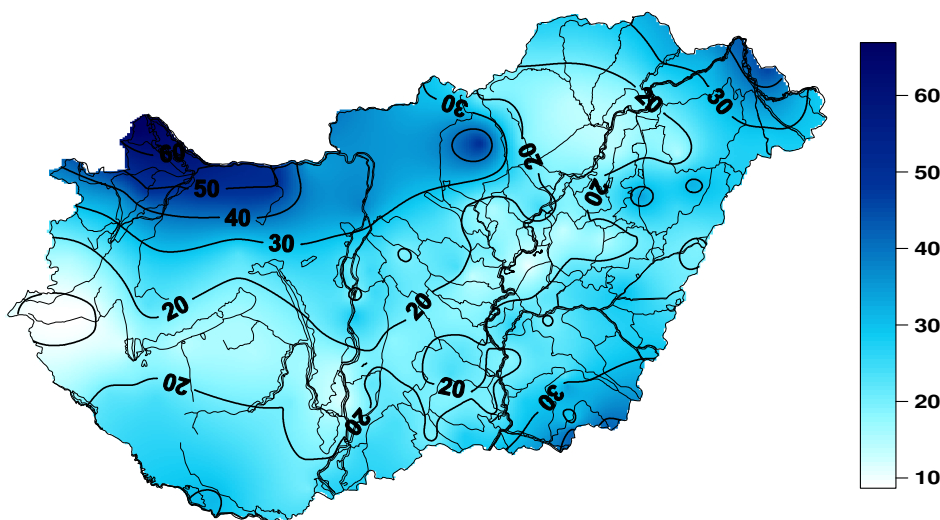
1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

2012 januárjában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 9 mm (Szentgotthárd-Farkasfa, Zalaegerszeg-Nagykutas) és 67 mm (Hegyeshalom) között alakult, az országos területi átlagérték 25 mm volt, ami 7 mm-rel (12 %-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) január havi átlagánál.

Januárban a Kapuvár-Budapest-Balassagyarmat vonaltól északnyugatra eső területen, a Mátrában, valamint az ország északkeleti és délkeleti peremén az átlagosnál több, az ország többi részén az átlagosnál kevesebb csapadék hullott. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb havi csapadékhiány (20-28 mm) a Bakonyban és a Zalai-dombság területén, a legnagyobb csapadéktöbblet (20-33 mm) a Szigetközben és a Mosoni-síkság területén fordult elő.

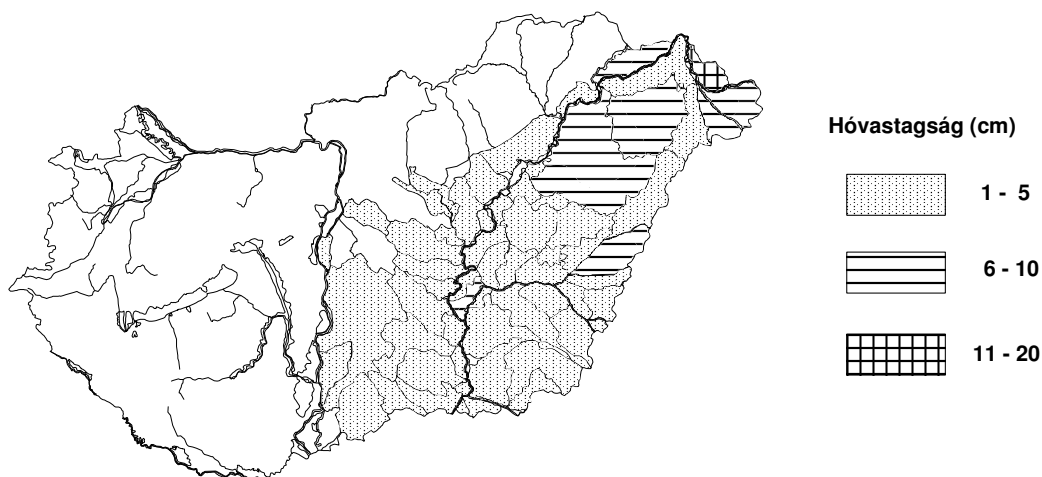
A 2012. január havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

Országos áttekintésben a januári átlaghoz viszonyított a legnagyobb csapadékhiány (28 mm) Tés [Veszprém m.], a legnagyobb csapadéktöbblet (33 mm) Hegyeshalom állomáson fordult elő.

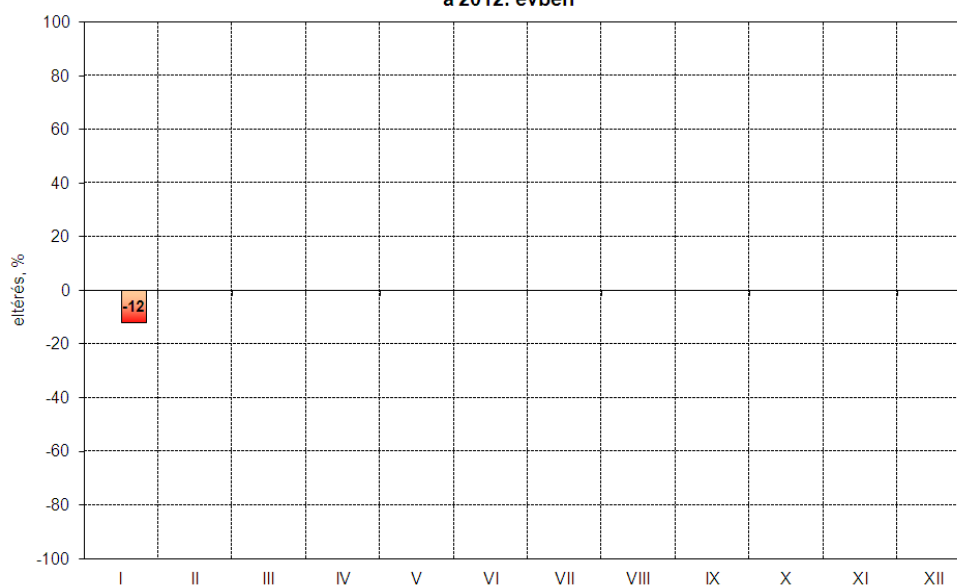
A januári csapadék egy része hó formájában érkezett. Síkvidégeink közül összefüggő hótakaró átmenetileg az Alföldön alakult ki. A hótakaró maximális vastagsága általában 1-5 cm között volt, de a Tiszántúl északi felén és a Bodrogtözben 6-10 cm közötti, a Beregben 11-20 cm közötti értékeket jegyeztek fel. A maximális hóvastagság (18 cm) Barabás állomáson fordult elő.

Maximális hóvastagság (cm) 2012. januárban

A következő szövegtáblában a 2012. évre vonatkozóan havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2012. évben

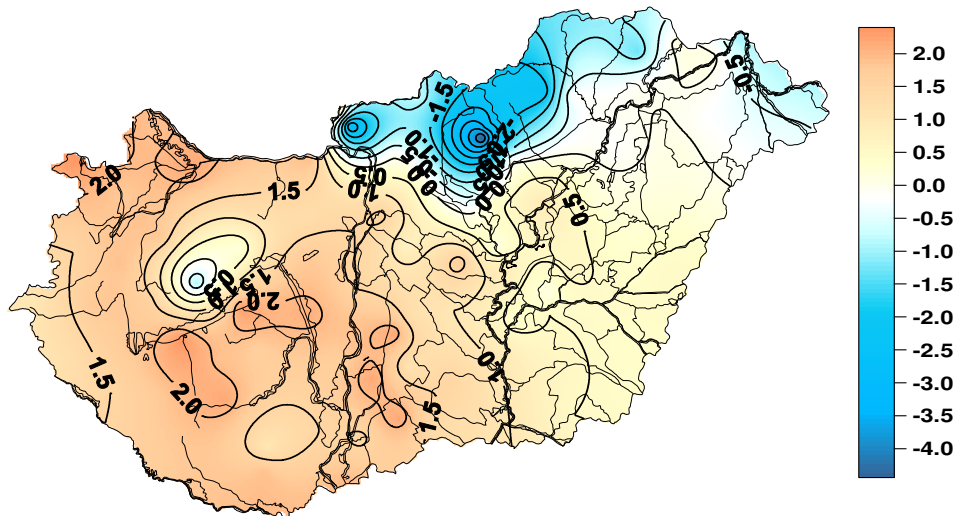

Léghőmérséklet

A január havi középhőmérséklet $-4,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $2,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ (Fonyód, Sopron-Fertőrákos) között alakult, az országos területi átlagérték $0,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ volt, ami $1,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ -kal magasabb az átlagnál.

A havi középhőmérséklet az ország csaknem egész területén meghaladta az átlagos januári értéket.

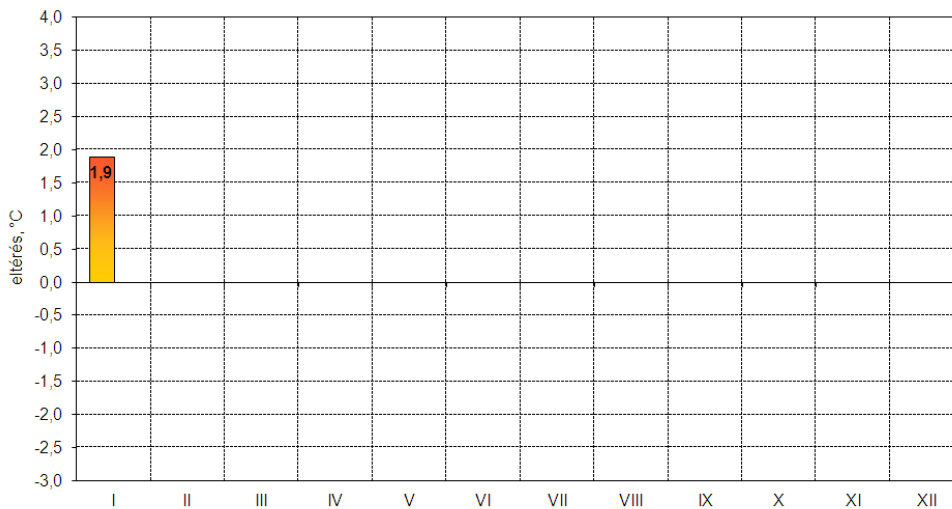
A 2012. január havi középhőmérséklet (°C) területi eloszlása

Országos áttekintésben a január havi átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérés (2,8°C) Cegléd, Fonyód és Sopron-Fertőrákos, a legnagyobb negatív eltérés (0,8°C) Kékestető állomáson fordult elő.

Az alábbi szövegtáblában a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek ideji alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2012. évben

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettségi adatok alapján végeztük el.

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma január végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest az Alföldön kissé csökkent, a 70-90% közötti telítettségi értékek voltak a jellemzők. A Kisalföldön – ahol a januári csapadékmennyiség mindenütt elérte, sokfelé meghaladta az átlagot – a 0-20 cm-es talajréteg nedvességtartalmát az egy hónappal korábbi állapotnál magasabb, 80% körüli telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma az Alföldön januárban az egy hónappal korábbi állapothoz képest alig változott (40-90% közötti telítettségi értékek), ugyanakkor a Kisalföldön mérsékelt – a hónap végén 50-70% közötti telítettségi értékekkel jellemezhető – nedvességtartalom-növekedés jelentkezett.

Síkvidékeinken az 50-100 cm-es talajréteg nedvesség-tartalmában kismértékű növekedés következett be. A hónap végén a jellemző telítettségi értékek 45-70% között alakultak.

Talajvíz

Januárban a síkvidéki területek számottevő részén kismértékű talajvízszint-emelkedés alakult ki. A Tiszántúl északkeleti részén, a Körös-Maros köze déli részén, a Jászság és a Duna-Tisza köze területének csaknem egészén, a Mezőföld, a Dráva-menti síkság területén, továbbá a Kisalföld keleti, nagyobbik felén a talajvízszint-emelkedés azonban kisebb volt 20 cm-nél. Nagyobb értékek csak elszórtan, elsősorban vízfolyások által befolyásolt körzetekben (Bodrogköz északi peremvidéke, Uszód térsége, Alsó-Szigetköz) fordultak elő. A Nyírség keleti felén, a hegylábi területeken, a Nagykunság déli részén, a Tiszazug területén, a Körösök-vidéken, a Körös-Maros köze északi részén, a Homokhátság déli részén és a Kisalföld nyugati felén talajvízszint-csökkenés mutatkozott, melynek számszerűsített értéke kevés körzetben haladta meg a 10 cm-t.

Az 1971-2000. közötti időszak január havi átlagértékeihez viszonyítva magasabban helyezkedett el a talajvíztükör Közép-Tisza vidék területének és a Tiszántúl északkeleti részének jelentős részén, a Nagy-Sárrét, a Bihari-sík és a Körös-Maros köze déli részén. A legnagyobb, 100-150 cm (helyenként 150 cm-t meghaladó) eltérés Szolnok térségében és a Hajdúhát déli részén (Balmazújváros, Debrecen körzetében) jelentkezett. Máshol jellemzően 50 cm-nél kisebb eltérések alakultak ki. A viszonyítási időszaknál számottevően (200-300 cm) alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Duna-Tisza köze területének csaknem egészén és a Mátra előterében. A Tiszántúlon - Felső-Tisza vidék több körzete, a Körös-Maros köze északi fele - kialakult süllyedések számszerűsített értéke egy-két körzet kivételével kisebb volt 100 cm-nél. A Mezőföld és a Tolnai-Sárvíz területén, a Dráva-menti síkságon, a Kisalföld területének csaknem egészén jelentős területi különbségeket mutató csökkenés alakult ki. A Mezőföld északi részén és a Kisalföld keleti peremvidékén a 0-25 cm, a Kisalföld és a Mezőföld déli részén 25-50 cm, a Dráva-menti síkság területén és a Kisalföld nyugati-északnyugati részén 75-100 cm közötti különbség-értékek jelentkeztek.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2012. január hónapban az 1971-2000. közötti időszak január havi átlagértékénél ~20 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

Az alábbi belvízi helyzetértékeléssel kapcsolatban tájékoztatjuk a Tisztelt Felhasználót, hogy a VÍZIG-ek forráshiányos működése miatt az értékeléshez felhasznált adatok túlnyomó része becsült, tájékoztató jellegű.

2012 januárjában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 86,37 millió m³ volt, amely 9,21 millió m³-rel (12 %-kal) haladta meg az előző havi mennyiséget. A január havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés nem fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2012 januárjában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 5,80 millió m³-rel (9 %-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2012. január 24-én kiadott hosszútávú meteorológiai előrejelzése szerint február az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos, március az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos, április az átlagosnál kissé melegebb és az átlagosnál kissé szárazabb lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet (°C)	Havi csapadékösszeg (mm)
február	-0,4 – 3,3 (1,1)	15 – 45 (29)
március	4,1 – 6,6 (5,4)	15 – 45 (32)
április	9,4 – 11,8 (10,3)	25 – 55 (46)

Az OMSZ 2012. február 6-án kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban folytatódik a szélsőségesen hideg, téli időjárás. Az időszak első harmadában egy mediterrán ciklon hatására sokfelé várható újabb havazás, amelynek mennyisége területi átlagban valószínűleg sehol sem éri el a 10 mm/nap értéket. A hét közepétől időjárásunkat anticiklonális hatások határozzák meg, a jövő hét közepéig az időszakos átlagnál lényegesen hidegebb, számottevő csapadéktól mentes idő várható.

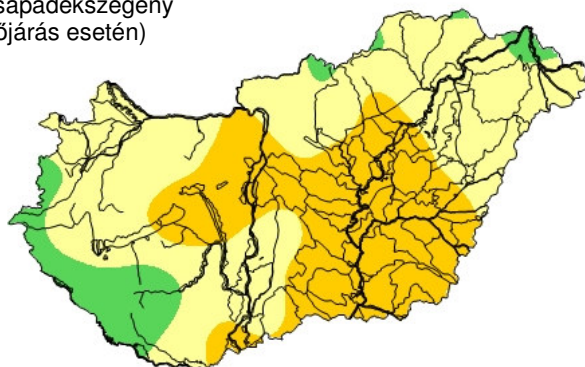
A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. februárra előrejelzett értékei

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2011. decemberi és 2010. decemberi értékeiből számított arányszám országos átlaga 0,513. Ezek szerint az idei január nedvességi állapota meg sem közelíti a tavalyi értékeket.

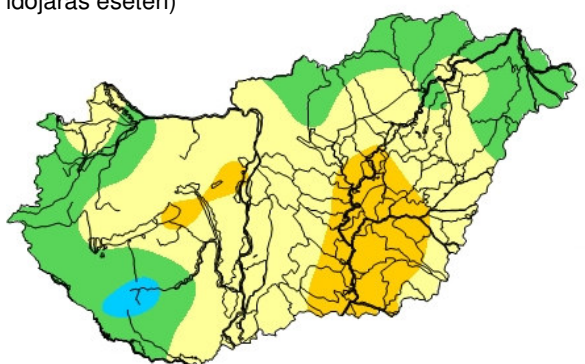
A februárra előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő oldalon mutatjuk be. Ennek tanúsága szerint 2012. februárban átmeneti, illetve nedves vízháztartási helyzet csak az ország délnyugati és északi peremvidékein alakulna ki, még a többi térségben valamelyest még érződni fog a hosszú tavalyi szárazság hatása.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. februárra előrejelzett értékei

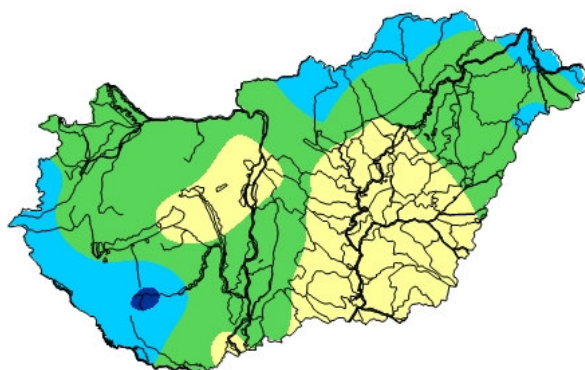
A-változat (csapadékszegény februári időjárás esetén)

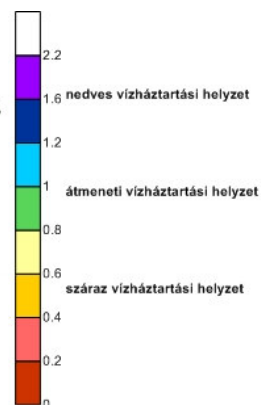
B-változat (átlagosan csapadékos februári időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál csapadékosabb februári időjárás esetén)

GVM

A GVM februárra előrejelzett értékei minden állomáson a sokévi átlag alattiak, helyenként az eddigi minimum közelében vannak.

Amennyiben a február elején kezdődött kiadós havazás folytatódik, a vízháztartási helyzet – a hó felhalmozódásától majd oladásától függően – nedvesre fordulhat.

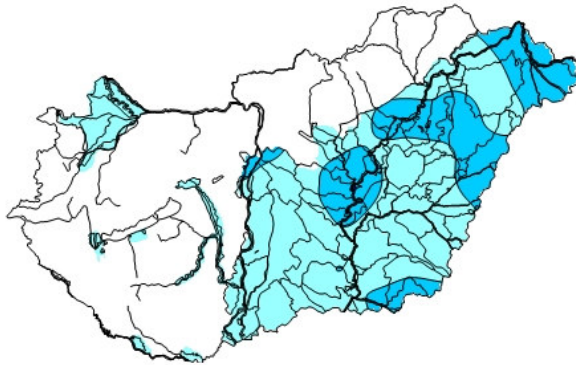
Belvív- előrejelzés

A február első hetében lehullott nagymennyiségű (az OMSZ legfrissebb adatai szerint az ország déli és keleti részén 25-30 cm vastagságú) hó hirtelen olvadása esetén jelentős belvívveszélyt teremthet, mert a nagy hideg miatt a talajok legfelsőbb rétege át van fagyva. A

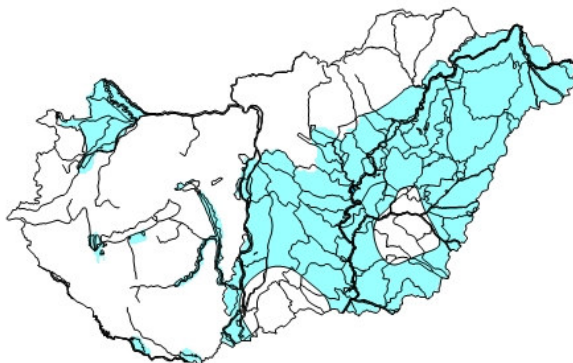
mélyebb rétegek az ilyenkor szokásosnál szárazabbak, s így a talajfagy felengedése után nagyobb vízmennyiség befogadására képesek, ezért rendkívüli kiterjedésű és tartóságú belvízi előntések kialakulásának februárban nincsen nagy valószínűsége. A mélyebb talajrétegek feltöltődését és a talajvíz megemelkedését követően – csapadékos további időjárás esetén – a kora tavaszi időszak válhat erősen belvizessé, elsősorban a Tisza menti, és a Tiszántúli területeken.

A belvízindex (PBI) előrejelzett értékei 2011/2012 telére

A belvízindex alakulása átlagosnál csapadékosabb február-márciusi időjárás esetén

A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos február-márciusi időjárás esetén

PBI

